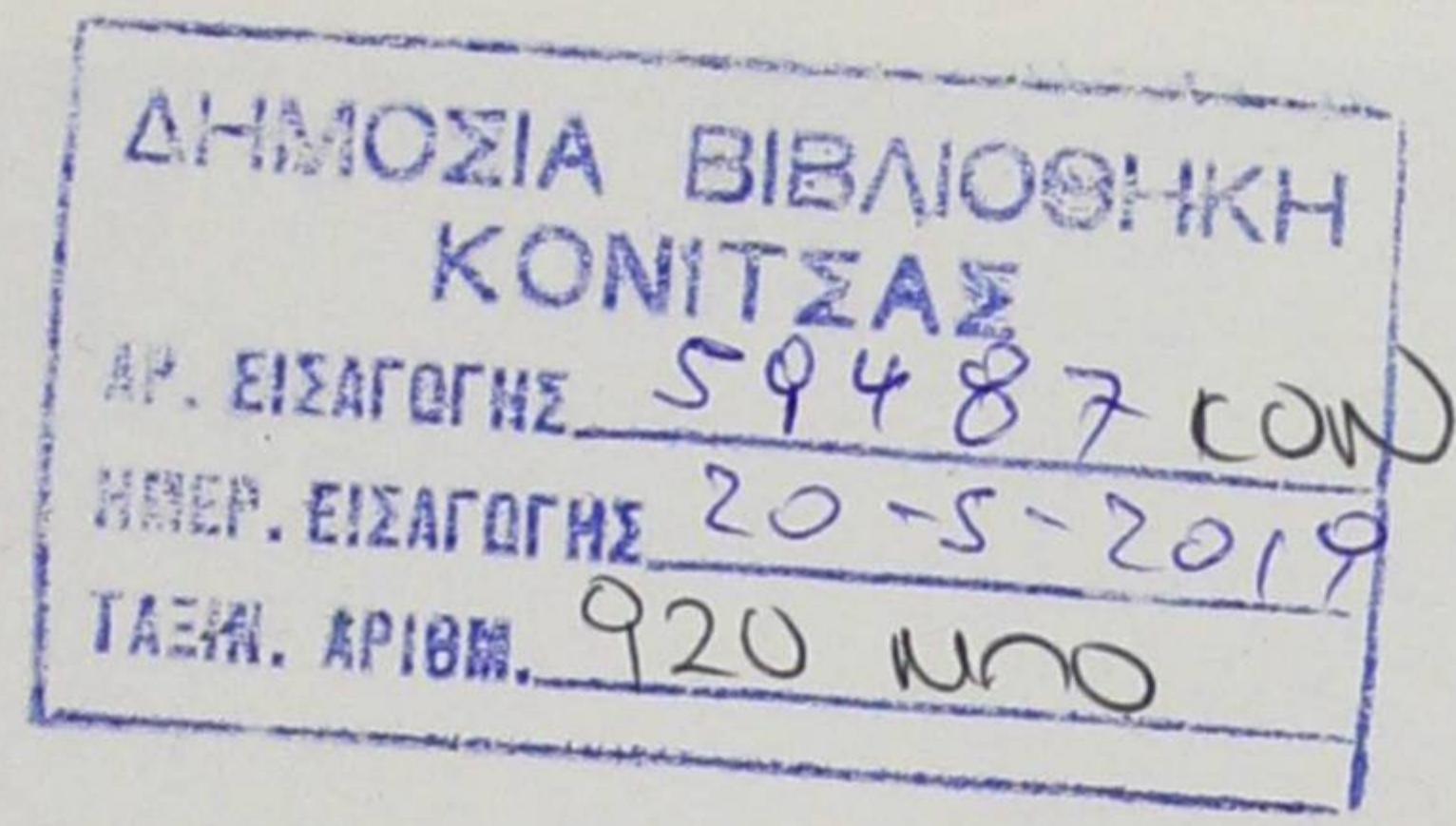

Κώστας Μπούσμπουλας

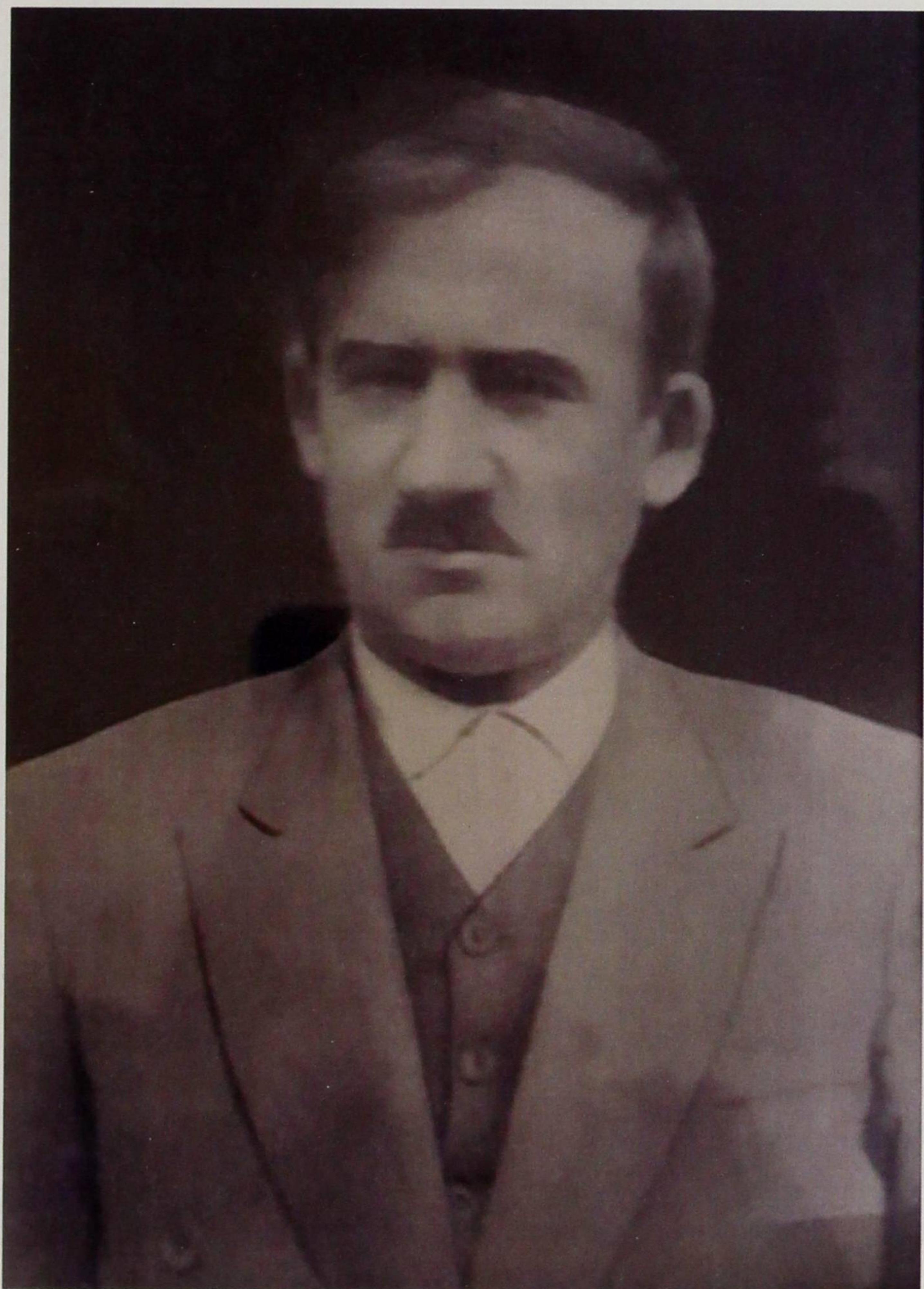
Σεργιάνι στα περασμένα

Αθήνα 2018

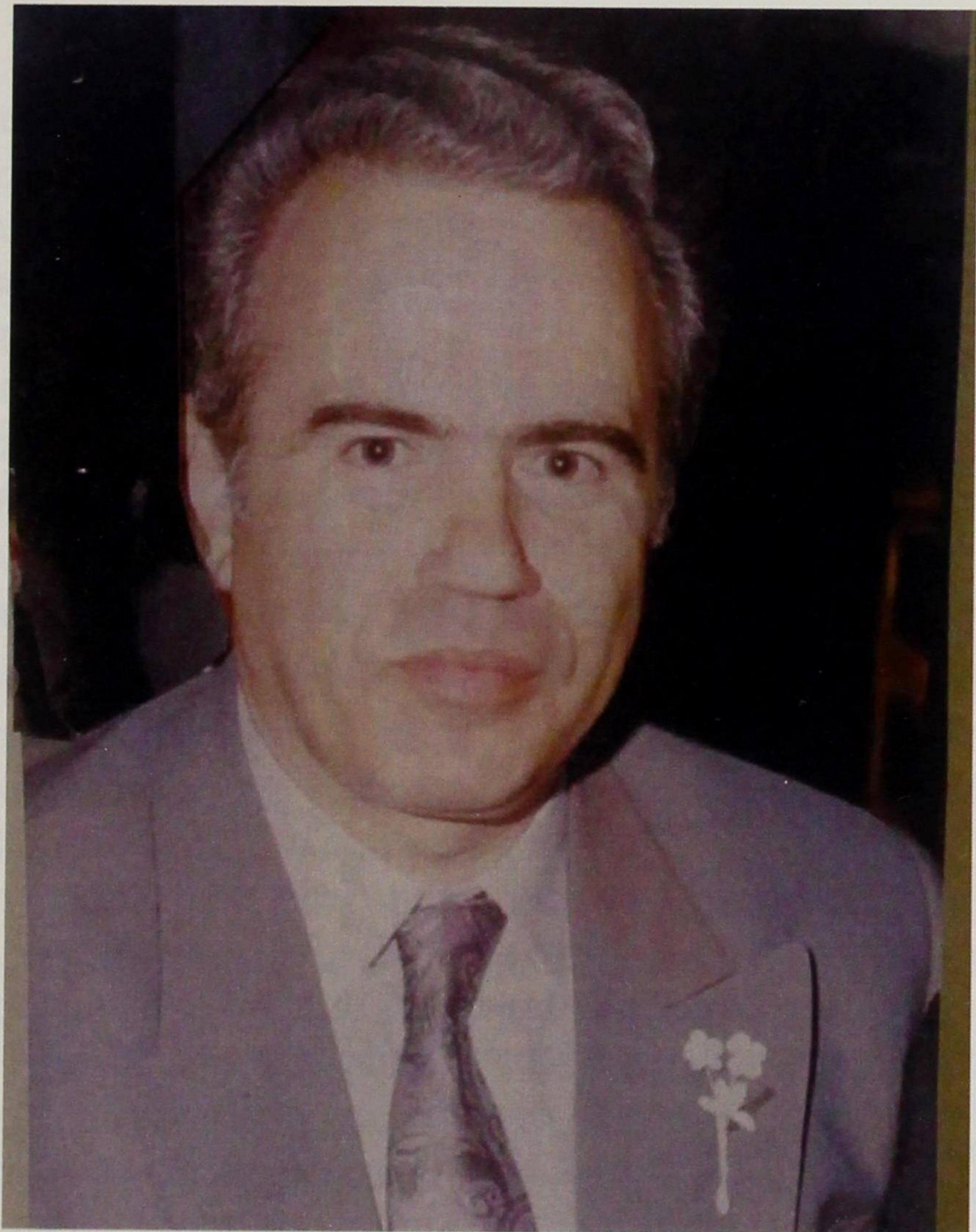
Στη μνήμη του πατέρα μου

Ιανουάριος του 1961

Ο Κώστας Μπούσμπουλας

γράφει όσα θυμάται, άκουσε, διάβασε
και έμαθε για την οικογένειά του,
τη γειτονιά του, τους φίλους του.

Περιεχόμενα

	σελ
Πρόλογος.	5
Αύγουστος του 1966	6
Ένα μικρό αγόρι με κοντά παντελόνια	7
Ο παππούς μου	8
Η γιαγιά Ευανθία	10
Ο πατέρας μου	12
Η μητέρα μου	14
Τα πρώτα παιδικά μου χρόνια	16
Σαββατοκύριακα με τη γιαγιά Ουρανία	19
Ο παππούς Δημήτριος Φλώρος	22
Σκόρπιες θύμησες από τη ζωή μου με τον πατέρα	24
Μην περιμένεις χρήματα ...	26
Το έργο της ζωής του	29
Ήμουν και εγώ εκεί	36
Το κτίριο της πλατείας που δεν έσβησε	39
Το χάνι	42
Θυμάμαι έντονα τον πατέρα	46
Η φωνή του πατέρα	52
Ο πατέρας αρρώστησε	54
Τα εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία	57
Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου	61
Ένας Μητροπολίτης που αγάπησε την Κόνιτσα	67
Ένα πέτρινο κτίριο	71
Παύλος Ζησάκης	75
Πασχάλης Σπανός	78
Βικτώρια Σπανού	81
Πέτρος Γκίκας	83
Θυμάμαι τους φίλους μου τους παιδικούς	84
Δημοσιεύσεις στο περιοδικό «Κόνιτσα»	88
Λίγα λόγια ακόμη για μένα	92
Επίλογος	97
Όμορφες στιγμές της ζωής μου	98
Παλιές φωτογραφίες	131
Πηγές πονήματος	175

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όσο μεγαλώνουμε ο νους μας γυρίζει πολύ συχνά στα πρώτα της ζωής μας χρόνια. Χιλιάδες σκέψεις, άπειρες αναμνήσεις μας κατακλύζουν. Πάντα ήθελα να συγκεντρώσω και να γράψω όσα έζησα, άκουσα, διάβασα, ανακάλυψα για την πορεία της οικογένειας μου στο χρόνο.

Τον τελευταίο καιρό όμως οι αναμνήσεις είναι ανίκητες, ζωντανές σαν πουλιά που θέλουν να ελευθερωθούν από τον «κύρτο» τους. Αν δεν τις καταγράψω δεν θα λυτρωθώ από αυτές.

Θέλω να μάθουν όσα θυμάμαι, τα παιδιά μου, τα εγγόνια μου, τα αδέρφια μου, τα ανίψια μου....οι νεότεροι που θα ακολουθήσουν.

Διαβάζοντας τις σκόρπιες θύμησες, θα ζωντανεύσει μπροστά τους ο αγαπημένος πατέρας μου, η αγαπημένη μητέρα μου, που έφυγε τόσο νωρίς από κοντά μου, η μητέρα των αδελφών μου, του Βασίλη και του Σταύρου, που έζησε ως τα βαθιά γεράματα...

Ο χρόνος θα σταματήσει για λίγο. Θα ζήσουν πλάι στον παππού Κώστα και στη γιαγιά Ευανθία συναισθήματα και στιγμές που μοιράστηκα μαζί τους.

Θα γνωρίσουν τη γειτονιά που μεγάλωσα, τους φίλους της οικογένειας, τους παιδικούς μου φίλους.

Σκοπός της προσπάθειάς μου αυτής είναι να κάνω γνωστή τη φυσιογνωμία και τη διαδρομή του πατέρα μου και μέσα από παλιές φωτογραφίες να αναθερμάνω το ενδιαφέρον για τις προγονικές ρίζες και τη γενέθλια γη.

Το αν το πέτυχα αυτό και σε ποιο βαθμό θα το κρίνει ο αναγνώστης.

Γενάρης του 2018

Αύγουστος του 1966

Πόσο να κοιμήθηκα;
Πέντε, δέκα λεπτά;
Το ένιωσα πως δεν ήταν πια μαζί μου.
Άνοιξα τα μάτια μου μέσα στο σκοτάδι.
Τον κοίταξα. Ήταν ήρεμος, ακούνητος, χλωμός. Τα
μάτια του κλειστά. Νόμιζες ότι κοιμόταν.
Τον ακούμπησα απαλά. Τον σκούντησα δυνατότερα.
Καμιά αντίδραση. Όχι.
Δεν ήθελα να το δεχτώ.
Πατέρα ξύπνα. Πατέρα! Πατέρα!
Καμιά απάντηση. Μόνο η δική μου φωνή ενοχλούσε
τη σιωπή. Το κεφάλι του είχε αφεθεί μέσα στην αγκα-
λιά μου. Το σώμα του ήταν εκεί, αλλά εκείνος είχε φύ-
γει πια από κοντά μου.. Και ήταν μόλις 57 ετών

Ένα μικρό αγόρι με κοντά παντελόνια

-Δείξε στο παιδί που έκρυψες το χρυσό ρολόι, ακούω τη γιαγιά Ευανθία τη Μπουσμπουλού να λέει στον παππού Κώστα.

Ταλαιπωρημένοι άνθρωποι. Του πολέμου. Αυτού με τους εχθρούς αλλά και με τους φίλους. Η εποχή παράξενη, δύσκολη από τα γενοφάσκια της. Ψίθυροι και συζητήσεις μπροστά αλλά και πίσω από την πόρτα. Με μπερδεύονταν και το μικρό μου μυαλό δεν βρίσκει απαντήσεις. Πολλά αναπάντητα ερωτήματα. Πότε; Πού; Πώς; Γιατί; Άπειρες εικόνες κατακλύζουν την ψυχή μου. Και νάτη ξαφνικά μπροστά μου η γιαγιά Ευανθία!

Ο παππούς Κώστας είναι ο προπάτοράς μας. Αυτός που μου έδωσε το όνομα του. Εγώ; Ένα μικρό αγόρι, με κοντά παντελόνια, ζωσμένα ψηλά στη μέση, ανοίγοντας τα γεμάτα απορία μάτια του, ακολουθεί με αγωνία τον παππού στον κήπο. Ποτέ φυσικά δεν βρήκα το χρυσό ρολόι.

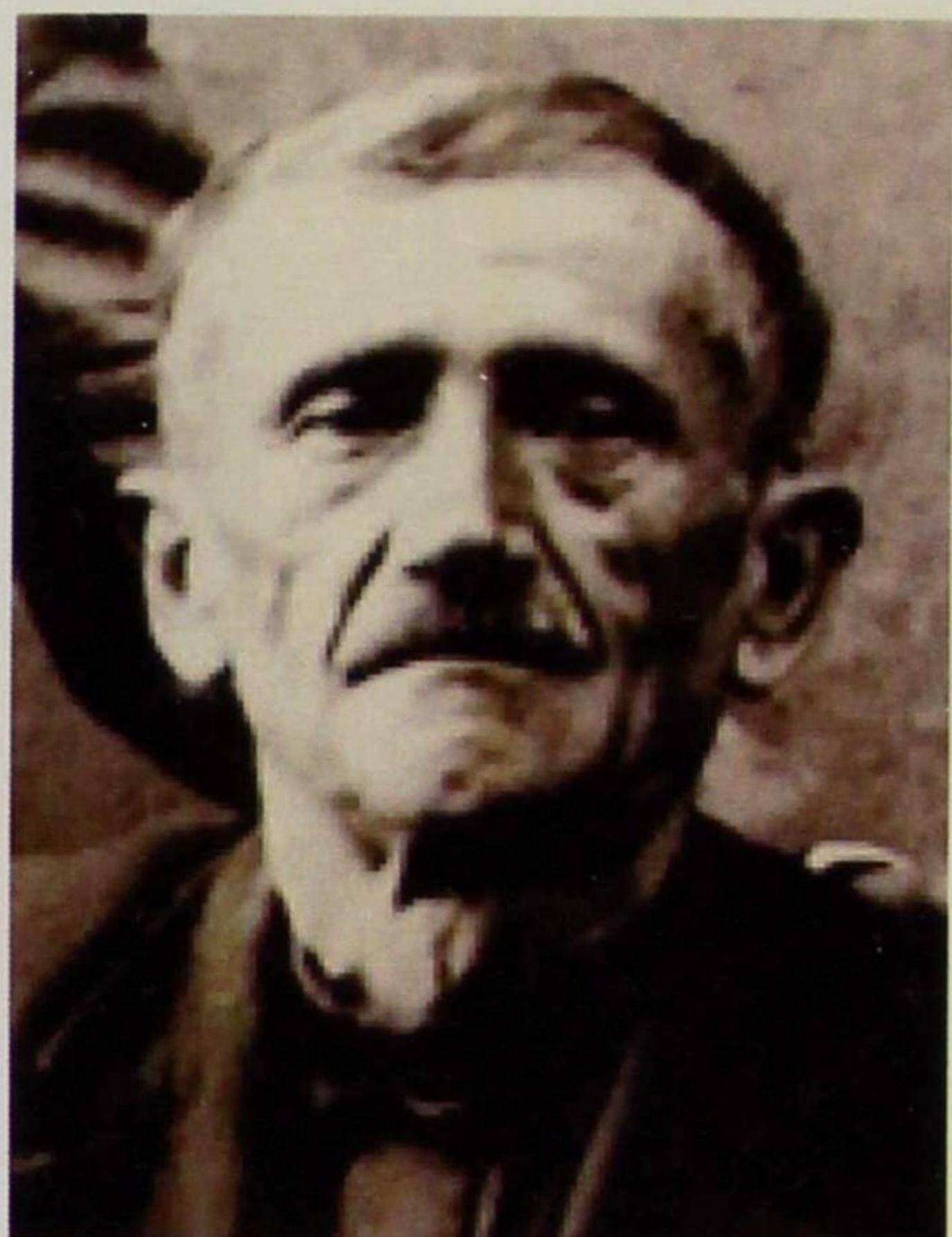
Ο παπούς μου

Ο Κώστας Μπούσμπουλας¹, ο παπούς μου, είχε τη δική του ιστορία. Δεν μιλούσε όμως σε κανέναν γι αυτήν. Γνωρίζουμε ελάχιστα για εκείνον.

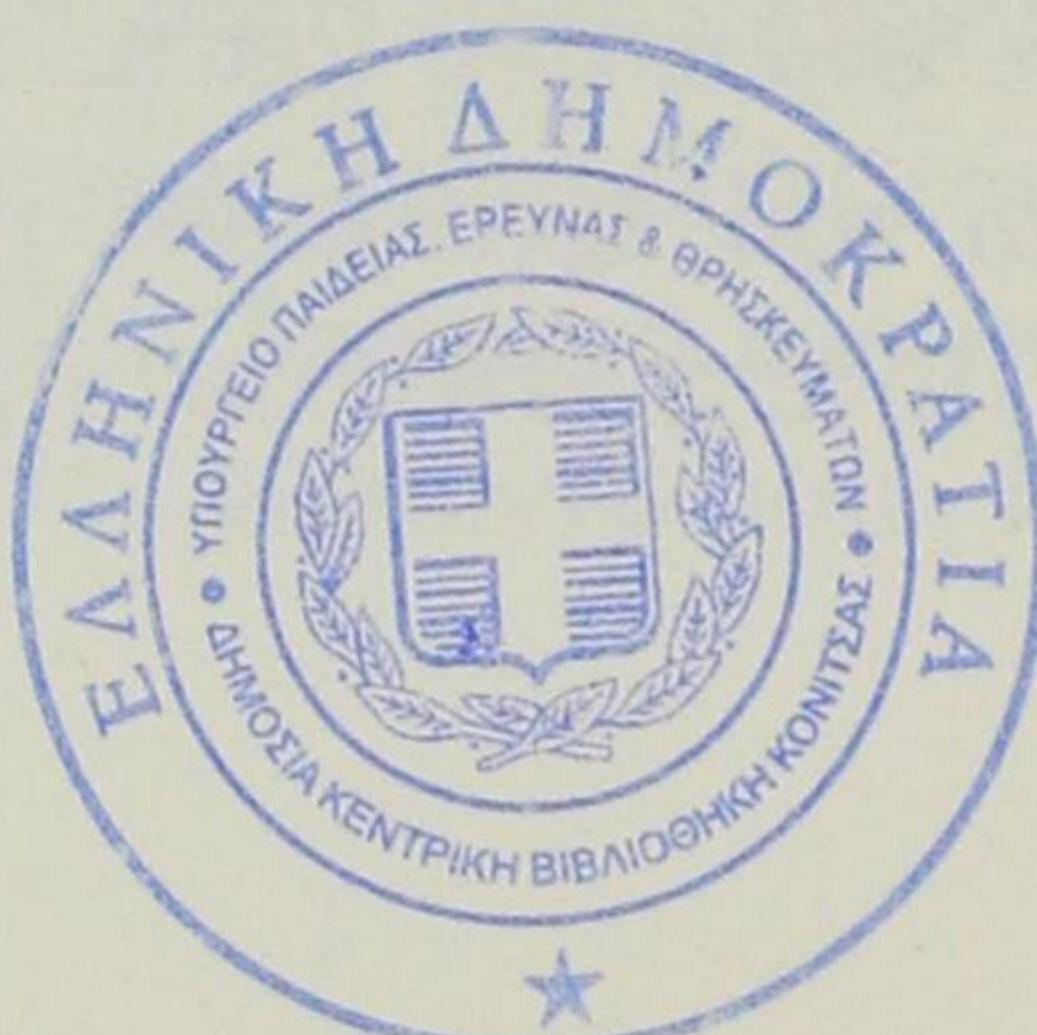
Γεννήθηκε το 1873. Είχε παντρευτεί δύο φορές. Στην αρχή έμενε στην κάτω Κόνιτσα, στην οικία Παπά, κοντά στην εκκλησία του Αγ. Κωνσταντίνου. Η πρώτη του γυναίκα καταγόταν από το χωριό Βασιλικό.

Ένα συγγενή της συνάντησα κάποτε ως αρχίατρο στο στρατό. Ονομαζόταν Κυρίτσης.

Από τον πρώτο του γάμο, είχε ένα γιο, το Βασίλη. Ζούσε στο Πλουέστι της Ρουμανίας. Είχε δικό του ξενοδοχείο. Παντρεύτηκε μία Ρουμάνα. Δεν είχαν παιδιά. Λέγεται ότι στις αναταραχές της Ρουμανίας τον σκότωσαν και του πήραν το ξενοδοχείο.

¹ *Πρώτη αναφορά στο επώνυμο "Μπούσμπουλας" γίνεται σε μια ενθύμηση, που είναι γραμμένη στο Ευαγγέλιο της Μονής Στομίου: « το 1851 ο Μπούσμπουλας μαζί με άλλους κακίζει τον πατέρα Γρηγόριο και τον υποτακτικό του Γεράσιμο που εγκατέλειψαν το μοναστήρι στις 14-9 του 1851»

Όταν πέθανε η πρώτη του γυναίκα, παντρεύτηκε με την Ευανθία Λύτα, που ήταν συγγενής των οικογενειών Φλώρου, Λυμπερόπουλου, Ζώη και Αδαμαντίδη. Ο Κώστας και η Ευανθία απέκτησαν 12 παιδιά. Κάποια ήταν δίδυμα. Έζησαν όμως μόνο δύο. Ο Ηλίας – Χαρίλαος και η Ειρήνη.

Έλεγαν ότι ένα από τα παιδιά τους, σε ηλικία 8 χρονών, ήταν πολύ - πολύ όμορφο. Μια μέρα ένας περαστικός είπε στην Ευανθία:

«Έκανες πολλά παιδιά Μπουσμπουλού. Άλλα τόσο όμορφο δεν ξαναείδα». Μέχρι το βράδυ το παιδάκι πέθανε. Το κακό μάτι έφταιγε. Το ματιάσανε το παιδάκι. Πιστεύανε τόσο πολύ τότε (και τώρα...) στο κακό μάτι! Κάποιες γιαγιάδες μουντζουρώνανε τα πρόσωπα των παιδιών για να μην τα ματιάζουν.

Ο παππούς είχε υποδηματοποιείο, όπως αναφέρει ο Τάκης Παπαδημούλης.

Ο Γιάννης Λυμπερόπουλος αντίστοιχα, αναφέρει για τον παππού στο βιβλίο του «Παζαριού ανατομή»: "κάπου εκεί ο Κώτσιος Μπούσμπουλας, ο τσαγκάρης, είχε μια φόρμα ξύλινη, για το σιδέρωμα των φεσών των Τούρκων".

Παράλληλα ο παππούς ήταν και νεωκόρος στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου Κονίτσης για κάποια χρονιά.

Εκείνο όμως που θυμάμαι είναι πως του άρεσε ιδιαίτερα να καλλιεργεί τη γη. Αγαπούσε το χωράφι του, το είχε πάντοτε περιποιημένο, με όλα τα καρποφόρα δένδρα. Του έδειχνε προσοχή και το φρόντιζε με μεράκι μεγάλο. Ο παππούς πέθανε το 1950 σε ηλικία 77 ετών.

Η γιαγιά Ευανθία

Η τετραπέρατη γιαγιά Ευανθία, γεννήθηκε το 1880. Αναφέρεται στα ηπειρωτικά χρονικά το 1928, ως μία από τους ιδιοκτήτες του χωριού Σαναβό που βρίσκεται κοντά στο Μάζι.

Εγώ τη θυμάμαι πάντα να κάθεται μπροστά στο παράθυρο μιλώντας με κάθε περαστικό. Στα

χέρια της έτριβε ένα φύλλο από την αγαπημένη της λουίζα, που είχε φυτεμένη έξω από το παράθυρο. Η ευωδιά, που απελευθέρωνε το τριμμένο φύλλο της λουίζας, τη γέμιζε ευχάριστα συναισθήματα. Το πρόσωπό της έπαιρνε μια γλυκιά, απόκοσμη έκφραση εκείνες τις στιγμές.

Ήταν πολύ δυναμική γυναίκα! Εκείνη κανόνιζε τα πάντα στο σπίτι. Εκείνη οδηγούσε τον παππού. Είχε óμως μεγάλο μαράζι γιατί δεν ζούσαν τα παιδιά της. Δεν ήταν κι εύκολο αυτό που βίωνε. Επειδή πέθαιναν τα παιδιά της πήγε και δούλεψε, χωρίς να πληρώνεται, στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου τρία χρόνια. Μετά απέκτησε τα δύο παιδιά που έζησαν, τον Ηλία-Χαρίλαο και την Ειρήνη.

Της άρεσε κι αυτής να ασχολείται με τον κήπο. Είχε αδυναμία στα ζουμπούλια. Γαλάζια, ροζ και άσπρα ζουμπούλια στόλιζαν τον κήπο της. Λάτρευε επίσης τα τριαντάφυλλα τα ευωδιαστά, με το λαμπερό τριανταφυλλί χρώμα. Από τα πέταλά τους παρασκεύαζε ένα υπέροχο γλυκό.

Ετοίμαζε ακόμη με απόσταξη ένα φανταστικό ροδόνερο με απερίγραπτο άρωμα. Κάθε Μεγάλη Παρασκευή από τον κήπο της γιαγιάς μάζευαν τα πιο όμορφα λουλούδια για να στολίσουν τον επιτάφιο.

Πέθανε το 1952. Ήμουνα μικρός όταν έφυγαν για πάντα από κοντά μου ο παππούς και η γιαγιά, αλλά η εικόνα τους δεν έχει ξεθωριάσει μέσα μου.

Ο πατέρας μου

Ο Ηλίας Μπούσμπουλας του Κωνσταντίνου και της Ευανθίας, γεννήθηκε το 1907 στην Κόνιτσα. Τελείωσε το σχολαρχείο-τριτάξιο γυμνάσιο- και ήταν άριστος μαθητής, ορθογράφος και καλλιγράφος. Λόγω οικονομικών δυσκολιών δεν συνέχισε σπουδές και του είχε μείνει μεράκι.

Το 1919 γεννήθηκε η αδερφή του Ειρήνη. Αφού δεν μπόρεσε να σπουδάσει ο ίδιος, έκανε ό τι μπορούσε για να σπουδάσει η αδερφή του. Εκείνη έγινε δασκάλα.

Ο Ηλίας διορίστηκε υπάλληλος στα 3 Τ -ταχυδρομεία-τηλέγραφοι-τηλέφωνα. Ήταν γνώστης άριστος των σημάτων μορς. Συνάδελφος εκεί και φίλος του ήταν ο μετέπειτα ονομαστός καλόγερος Παύλος Ζησάκης.

Το 1931 ο πατέρας πέρασε μεγάλη περιπέτεια. Είχε χαθεί ένα συστημένο γράμμα και ο παραλήπτης του διαμαρτυρήθηκε με αναφορά στην υπηρεσία. Θεωρήθηκε υπεύθυνος ο πατέρας και καταδικάστηκε ένα χρόνο φυλακή. Εξέτισε την ποινή του στις φυλακές Ακραίου. Το γράμμα βρέθηκε τελικά, αλλά «κατόπιν εορτής».

Το 1949 ιδρύθηκε ο Ο.Τ.Ε. Εκεί ανέλαβε υπηρεσία ο πατέρας μου, όπου και παρέμεινε μέχρι τη συνταξιοδότησή του.

Η μητέρα μου

Στις 15-11-1942 ο Ηλίας Μπούσμπουλας παντρεύτηκε την Μαρία Φλώρου, κόρη του Δημητρίου Φλώρου και της Ουρανίας.

Είχε άλλα δύο αδέρφια η Μαρία, τον Κωνσταντίνο και την Ειρήνη. Ζούσαν σχετικά άνετα στην Κάτω Κόνιτσα με τα χρήματα που είχε βγάλει ο πατέρας της, δουλεύοντας πολλά χρόνια στην Αθήνα σαν ζαχαροπλάστης. Δυστυχώς ο πατέρας της πέθανε νωρίς και τα παιδιά του μεγάλωναν ορφανά, αλλά χωρίς ιδιαίτερες υλικές στερήσεις.

Η Μαρία ήταν ένα πανέμορφο κορίτσι με καλούς τρόπους. Παρέα με την αδερφή της περνούσαν ωραία, ήρεμα, χωρίς προβληματισμούς. Μόνη τους ασχολία ήταν το εργόχειρό τους.

Η μητέρα τους φρόντιζε το σπίτι και προσπαθούσε να γλυκάνει τον πόνο από την απουσία του πατέρα. Όταν παντρεύτηκε η Μαρία, η μητέρα της έδωσε προίκα ένα σπίτι στην κάτω Κόνιτσα.

Το 1943 γεννήθηκα εγώ και μετά από ένα χρόνο ο αδερφός μου ο Γιώργος, ο οποίος όμως πέθανε.

Η μητέρα μου, που προερχόταν από ένα μικρό αρχοντικό σπίτι και είχε μεγαλώσει με σχετικές ανέσεις, πρέπει να κουράστηκε πολύ ζώντας τώρα σε ένα αγροτόσπιτο με πολλές υποχρεώσεις.

Η υγεία της κλονίστηκε. Αρρώστησε βαριά. Δεν έμαθα ποτέ το είδος της ασθένειάς της. Το γόνατό της είχε πρηστεί...η καρδιά της δεν άντεξε... Την πρώτη Ιουλίου του 1945 έφυγε από τη ζωή. Ήταν μόνο 30 ετών!

Εγώ ήμουν μόλις δύο χρονών και κάποιοι έλεγαν πως θα ακολουθούσα τη μητέρα και τον αδελφό μου.

Ήρθαν τα αδέρφια του παππού μου με συμβολαιογράφο να μοιράσουν την περιουσία του. Η μητέρα μου χαροπάλευε. Δικαιούταν μερίδιο.

- "*Αφού πεθαίνει*", είπαν,
- "δεν της χρειάζεται τίποτε".*
- "*Μα έχει παιδί*", είπε κάποιος.
- "*Κι αντό θα πεθάνει...*"

Εγώ όμως έζησα και γέρασα

Τα πρώτα παιδικά μου χρόνια

Ο πατέρας μου με νοιαζόταν πολύ. Περνούσα όμορφα κοντά του. Προσπαθούσε με κάθε τρόπο να απαλύνει τον πόνο από την έλλειψη της μητέρας μου. Με έπαιρνε πάντα μαζί του όταν συναντούσε τους φίλους του, όπως φαίνεται στη φωτογραφία*. Αισθανόμουν προστατευμένος κοντά του.

*οι τρύπες που φαίνονται στη φωτογραφία ήταν παλιοί τάφοι.